

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.
Insertiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI
Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu,
str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se
înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Din scrierile profetilor

În istoria vieții religioase profeții Vechiului Testament constituie o apariție unică. Ei au fost bărbați care au consacrat înțelepciunea lor, capacitatea și talentul în slujba unei vieți mai luminoase.

Dintre profeți nici unul n-a fost atât de admirabil ca *Isaia*, care trăiește și azi prin numele său celebru și prin capodopera sa strălucitoare. Cugetarea că toți oamenii sînt egali, desființarea principiilor de castă și declarația că „nu trebuie să se afle săraci în țară” sînt mari succese pentru epoca cînd oamenii intrădevăr se urau. Cine a făcut din pacea eternă un ideal al omenirii viitoare învățînd că popoarele nu vor mai trage sabia unele împotriva altora?

Într-o splendidă pornire de înfruntare a celor care erau oameni ai războaielor, *Isaia* spunea cu vocea aprinsă de minie: „Vai de tine țară, în care sună zîngănit de armel” (18, 1) și începe o serie de cuvîntări împotriva celor care socoteau că rosturile lumii se hotărăsc cu sabia. *Isaia* pune înaintea fiecărui om pacea ca virtute model către care trebuie să tindă, ca o forță care conduce spre perfecțiune, cînd zice: „Nu vă port minie dacă veți căuta pacea” (27, 5), înseamnă că pacea își are importanța sa, ea rămîne mai departe și va fi tot așa de fără de sfîrșit ca și dragostea. Cu dorința păcii în suflet *Isaia* îndrumă spre viața aceea cînd va fi pace peste pace, celor de departe și celor de aproape (57, 19).

Una din figurile reprezentative ale bibliei este *Ieremia*. Ideea forță care străbate opera lui este ideea de dreptate. „Celor drepti trebuie să le răsără lumină”.

Ca îndrumător de credincioși *Ezechiel* își are meritele lui proprii. El vede cum apune o lume veche, de care sînt atât de legați cîțiva privilegiați ai sortii și întrezărește ivirea unor zări noi, care vor aduce cu sine împlinirea atîtor idealuri privind viitorul neamului omenesc. Un pămînt nou, lucrat în mod admirabil, împărțit în mod egal între oameni, o epocă cînd nu se va mai face deosebire între străin și autohton, reabilitarea celor oropsiți și dreptate pentru toți, iată panorama de viitor a profetului.

Ezechiel predică în mod special valoarea omului și importanța lui suverană în răspunderea pentru destinul său: „Fiul nu ispășește fărădelegea tatălui și tatăl nu ispășește fărădelegea fiului. Cel drept e vrednic de dreptatea sa și cel fărădelege să fie osîndit pentru fărădelegea sa” (18, 20).

Profetul *Daniel* poate fi apreciat pentru multe temeuri. În captivitate el are o ținută demnă și înfruntă orice compro-

mis pe spinarea poporului. Previne și combate toldeana abuzurile și atrocitățile stăpînilor. Știe bine că adevărul iese la lumina zilei. Așa pentru salvarea de la condamnarea la moarte a virtuoaasei *Suzana* obține revizuirea procesului. *Daniel* convins că are dreptate n-a luat apărător dar s-a apucat de studierea cazului. Descoperă reaua credință și falsa mărturie, obținînd achitarea *Suzanei*.

Un prilej de scandalizare a fost pentru profet șarpele „sfînt”, căruia i se aduceau onoruri. *Daniel* oprește închinarea la idol, pentru că idolul înlocuiește pe Dumnezeu cu zei închipuiți, cu chipuri de animale. Idolul este închinare la demoni, nu la Dumnezeu. El nu numai că osîndește adorarea idolilor, ci ucide șarpele uriaș cu toată împotrivirea celor din Babilon.

În cartea profetului *Amos* găsim aspre condamnări ale bogătașilor lacomi. Spunea profetul: „Ascultați aceștia cei lacomi, voi care înghițiți pe săraci și pierdeți pe cei în mizerie, voi care spuneți cînd va trece oare luna nouă ca să vindem pîine și simbăta ca să deschidem hambarele noastre, să micșorăm măsura, să mărim prețul, să vindem pe cel sărac pentru o pereche de încălțăminte”. „Vai vouă celor ce stați tolăniți pe divanuri de fildeş, și vă răsfățați pe sofalele voastre și mincați miei din turmă și viței puși la îngrășat!” (4, 3; 8, 5; 6, 5), „nu se va cutremura oare din cauza aceasta pămîntul?” (4, 3; 6, 5; 8, 5).

Amos a descris o lume alcătuită din contraste izbitoare, deseori dramatice și pline de amărăciune. El a mai întrezărit și o altă lume, care are să se construiască cînd tuturor le va fi bine. „Atunci cel ce ară va ajunge din urmă pe cel ce seceră și cel ce calcă struguri pe cel ce seamănă. Și munții vor picura must” (9, 13).

Iona combate concepția îngustă că ar fi unele popoare alese și altele de categoria a doua. Prin activitatea desfășurată în orașul asirian *Ninive* el învață că la fericire au dreptul toți, nu numai coborîtorii din neamuri alese.

Idei apropiate vestește și *Obadia*. El susține că viața omului trebuie să fie o continuă năzuință spre fericire. Față de cei în suferință el avea mare dragoste și consideră că e mare păcat să fii mindru, perfid și să asuprești. Prin fondul ideilor sale, *Miheia* are originalitatea și meritul său propriu. Muștrările profetului se îndreaptă în chip deosebit împotriva dezordinilor sociale și morale: nedreptate, trădare, lăcomie și minciună. În numele dreptății ultragiutate, *Miheia* denunță exploatarea neomenească a celor săraci. Lăcomia îl revoltă în grad înalt. Dezor-

dinele publice și sociale au falsificat sentimentul religios în sensul că religia era considerată ca o afacere a unor simple practici exterioare. Cu acest prilej *Miheia* a vestit acele memorabile cuvinte care definesc adevărata pietate: „Ți s-a arătat omule ce este bine, să faci dreptate”. El urmărește ca fiecare om să aibă o stare materială mai bună, să aibă o existență mai demnă și plăcută.

Ideea de progres o întîlnim în mod deosebit la *Naum*. Desfrînarea, superstițiile și fărădelegea otrăvesc organismul sănătos al omenirii, de aceea profetul predică sfîrșitul acelei ordini și întoarcerea la o ordine socială nouă, lipsită de acele „toxine”: Cel ce urzește viclenie și cel ce sfătuiește fapte ticăloase va fi pierdut. Sfărîma-se-vor chipurile cioplite și turnate, și vai de cetatea cea desfrînată, plină de minciuni și silnicie, de curtezana frumoasă la chip și meșteră la prins în cursă! (1, 11; 1, 14; 3, 1; 3, 4).

Avacum constată „că legea nu mai are nici o putere și dreptatea nu se arată nicăieri, cel nelegiuit biruiește pe cel drept iar judecata iese strîmbă” (1, 4). Ar dori o transformare radicală a concepției despre viață. El duce o luptă aprigă pentru desfacerea omului de trufie, furt, minciună, crimă și idolatrie. Idolii nu aduc nici un folos. Chemarea lor în ajutor e zadarnică, ei nu pot ce nu au. Vai de cei care îi invocă, „ei vor pieri împreună cu deșertăciunea lor” (2, 18). Ororile ocupației, pe care le descrie, sînt zguduitoare. Armata ocupantă realizează distrugerii și nefericire.

Profetul *Sofonie* scoate în relief dezordinile morale și sociale din lume: idolatria, corupția morală. Omul trebuie să înțeleagă că biruința dreptății vine, asupritorii vor fi învinși și „o eră nouă se va desprinde pentru a se forma simbul populului cel nou”, populului păcii. Această eră se va deschide prin biruința asupra forțelor întunecului. Caracteristica omenirii viitoare va fi pacea și dreptatea.

În ce privește profetul *Agheu*, el atrage atenția asupra valorii sociale pe care o are munca. Munca este o datorie și un drept. Nemuncind omul face o greșală pe care va ispăși-o amar. Cît de mare importanță atribuie el unui fapt de ordin material, muncii, rezultă din construirea edificiilor publice, la a căror ridicare trebuie să contribuie toți. Construirea edificiilor publice trebuie să mobilizeze masele tuturor cetățenilor. Iureșul construirii trebuie să străbată ca un cîntec de biruință de la un capăt la altul al țării: „Ce înseamnă nepăsarea voastră? Că locuiți în casele voastre cele înfrumusețate, iar casa Domnului încă este pustie! Puneți inimă în căile voastre ... suiți-vă în munte și tăiați lemn și zidiți” (1, 4, 5, 8).

(Continuare în pag. 2)

Din scrierile profeților

(Urmare din pag. 1)

Profetul Zaharia spune că forța brutală a popoarelor trebuie pedepsită (5, 1—4), apăsătorii sînt pasibili de greu dispreț (6, 1—8). „Se vor prăvăli în mare bogățiile lor, și ele vor fi mistuite de foc” (9, 4). Mîntuirea vine (12, 14—21) în dauna celor răi. Profetul anunță gloria finală a omului.

Ideile care străbat cuvîntările și scrișul lui *Maleahi* sînt grupate în jurul următoarelor teme: calitatea muncii, datorria împlinită, efemerismul formalismului și apoi păcatul și mai greu repudierea soțiilor legitime după bunul plac (2, 10—15), pericolul ce vine prin superstiții, adevărata pietate, preotul ideal, necesitatea frățietății și a unirii între membrii comunității, idealul credinței ș. a. Care este morala socială a preotului rezultă și numai din cele cîteva aprecieri: „Mai bine ar închide cineva ușile templului, ca să nu mai aprindeți în zadar luminile pe altar” (1, 10).

Iată cîteva dintre aceia care au apropiat inima oamenilor. Profeții au privit mai departe și au văzut mai multe decît alții. Ei rămîn oameni reprezentativi în purtarea ideilor.

Pr. Prof. N. Neaga

Pilda cu talanții

În legătură cu venirea Fiului Omului și cu judecata pe care o va face El cu fiecare din noi, Mintuitorul a spus pilda aceasta:

„El — Fiul Omului — este ca omul, care voind să plece într-o țară depărtată, a chemat slugile sale și le-a încredințat averea sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi și altuia unul, după puterea fiecăruia: apoi a plecat îndată.

Cel ce primise cinci talanți, s-a dus și a neguțătorit cu dinșii și a făcut alți cinci talanți. Tot așa și cel cu doi, a cîștigat și el alți doi. Iar cel ce primise un talant, s-a dus și săpînd în pămînt, a ascuns argintul stăpînului său.

După multă vreme a venit stăpînul slugilor acelora și le-a cerut socoteală. Deci, venind cel ce luase cinci talanți, a mai adus alți cinci talanți și a zis: stăpîne, cinci talanți mi-ai dat; iată am cîștigat cu dinșii alți cinci talanți. Iară stăpînul lui i-a zis: bine slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost pus, peste multe te voi pune, intră în bucuria stăpînului tău!

A venit de asemenea și cel ce luase doi talanți și a zis: stăpîne, doi talanți mi-ai dat; iată alți doi talanți am cîștigat cu ei. Și stăpînului său i-a zis: bine slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră în bucuria stăpînului tău.

A venit apoi și cel ce luase un talant și a zis: stăpîne, te-am știut om aspru, seceri unde n-ai semănat și adun unde n-ai risipit; și temîndu-mă, m-am dus și am ascuns talantul tău în pămîni, iată, ai al tău!

Iar stăpînul său, răspunzîndu-i, i-a zis: slugă vicleană și leneșă, ai știut că secer unde n-am semănat și adun unde n-am risipit. de aceea și se, cădea să dai argintul meu schimbătorilor și eu venind, aș fi luat al meu cu dobîndă. Deci, luați talantul de la el și-l dați celui ce are zece talanți; căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are; iară pe sluga netrebnică aruncați-o în întinericul cel din afară, acolo va fi plîns și scrîșnire de dinți.

Și zicînd acestea, a strigat: „Cel ce are urechi de auzit să audă!” (Matei 25, 14—30).

Cei trei oameni, care au primit talanți „după puterea fiecăruia”, ne înfățișează pe noi înșine. Ca și ei, noi primim, după puterea noastră și

după bunătatea lui Dumnezeu, talanți, adică daruri sufletești și trupesti. Tuturor ne cere Dumnezeu să muncim și să chivernisim cu înțelepciune darurile cu care sîntem înzestrați. În ceasul pe care nimenea nu-l știe, Judecătorul cel Mare ne va cere socoteală de felul cum am lucrat în această viață darurile date nouă de Dumnezeu. Multă bucurie vor avea aceia dintre noi, care vor putea dovedi că au lucrat toată vremea spre binele lor și al aproapelui. Dar, vai! mare și grea va fi pedeapsa pentru cei ce s-au lenevit în viața aceasta, pentru cei care n-au adus semenilor lor nici un folos.

D. Călugăr

Simbolul credinței

Învățătura dată de Mintuitorul e cuprinsă în Evanghelia Domnului (care a fost scrisă în cea mai mare parte la cererea oamenilor de cei patru Sf. Evangheliști) și au dus-o la toate neamurile Sf. Apostoli, Sf. mucenici, Sf. Părinți călăuziți de harul Duhului Sfînt, păzind fără sminteală tot ce le-a poruncit Domnul. El a zis: „Mergînd învățați toate neamurile și botezați (pe oameni) în numele lui Dumnezeu, care are trei Fețe: Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt, și apoi învățați-i să păzească toate cîte Eu v-am poruncit vouă, și de veți face așa, Eu cu voi sînt în toate zilele pînă la sfîrșitul veacului” (Mt. 28, 19-20).

Această explicare, această lămurire a legăturii noastre cu Dumnezeu — și cu semenii noștri — primită în dar de sus formează legea cea nouă, adică dreapta credință sau Ortodoxia.

Învățăturile acestea însuși Mintuitorul le-a numit porunci și așa le-au numit și toți propovăduitorii dreptei credințe. Și ca porunci, care pot fi călcate sau trecute cu vederea sau cu nepăsare, trebuie păzite cu strictețe de orice om care dorește pacea și fericirea sufletului său. „Cel ce va strica una din aceste porunci mai mici și așa va învăța pe oameni, — mic se va chema în împărăția lui Dumnezeu; iar cel ce le face (le împlinește) și va învăța așa (cum ne-a învățat Domnul), acela mare se va chema în împărăția cerurilor” zice Domnul (Mt. 5, 19). Să nu uităm nici cuvîntul Sf. Iacob: „Cine păzește toată legea și numai împotriva unei porunci greșeste, acela se face vinovat de toate poruncile”.

De aceea Biserica lui Hristos, Biserica Ortodoxă a adunat într-un mănunchi, într-un rezumat foarte scurt, toate poruncile Domnului pentru ca fiecare dreptcredincios să aibă îndreptarul ușor de înțeles pururea înaintea ochilor, în Simbolul Credinței niceo-constantinopolitan.

Cel mai vechi simbol de credință creștin, poate chiar de pe timpul Sf. Apostoli, e cel de la Sf. Liturghie, cînd preotul sau diaconul zice: Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gînd să mărturisim, și credincioșii răspund cîntînd: „(Mărturisim) pe Tatăl, pe Fiul și pe Sf. Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită”.

Cine a întocmit Simbolul Credinței niceo-constantinopolitan? Creștinismul a fost prigonit trei sute de ani de către împărații romani. Abia pe vremea împăratului Constantin cel Mare, la anul 313, au primit slobozenie să se arate în lume fără a fi prigoniți, iar la anul 318 a fost decretat religie de stat. Dar libertatea acordată a scos la iveală o mulțime de erezii, adică învățături greșite propovăduite de oameni ce-și ziceau creștini fără a fi cu adevărat, întru cît răstălmăceau cuvîntul Domnului după pofta inimilor și așa au clătinat în credință pe mulți și au produs tulburare și dezbinare între credincioși. Așa au fost Arie și Macedoniu. Ținuturi întregi din împărăție s-au văzut cuprinse de erezii și împinzite de tabere „creștine” care se ciocneau între ele. Această stare de lucruri a pus pe gînduri conducerea marelui imperiu și Constantin cel Mare a cerut episcopilor creș-

tini să lămurească dreapta învățătură, dreapta credință. Așa s-a ajuns la întrunirea primului sinod ecumenic (adică al întregii lumi). Să ne închipuim ce greutăți de călătorie au întâmpinat cei 318 Sfinți Părinți pînă au ajuns la Niceea, un orașel ca la 30 km de Constantinopol, unde îi chemase împăratul. Un martor ocular a lăsat scris, că sinodul acesta, — la care ca observator a luat parte și împăratul Constantin, — era o mare adunare de mucenici și mărturisitori, schingiuiți pentru credință de către împărații romani dinaintea lui Constantin: unii fără cite-un ochi, alții ciungiiți, fără un picior, mutilați îngrozitor. Cu drept cuvînt cine putea să ne arate care e adevărata învățătură, dacă nu tocmai cei ce au suferit pentru ea? După ce au cerut Domnului Iisus Hristos să le trimită harul Duhului Sfînt ca să-i învețe toate — cum a promis — (Ioan 15, 26 și Ioan 16, 13), au trecut în sala de ședințe, avînd pe masa prezidențială Sf. Evanghelie, ca să fie înainte fața tuturor Cuvîntul Domnului și să nu uite, că Iisus Hristos e acolo de față și deci nimeni să nu se abată de la învățăturile Domnului la învățături străine. După luni întregi de discuții despre felul cum trebuie înțelese cu dovadă scoasă din Sf. Scriptură și din felul cum le-au propovăduit și practicat Sf. Apostoli și creștinii cei de mai înainte de ei, — au ajuns să lămurească care e dreapta credință, adică ortodoxia, condamînd pe Arie și greșita lui învățătură despre Iisus Hristos. Pentru ca toți credincioșii să aibă și ei pe scurt, ca într-o icoană, toată învățătura cea dreaptă, sinodul acesta ecumenic a întocmit șapte articole sau încheieturi, — despre Dumnezeu-Tatăl și despre Dumnezeu-Fiul, întrupat pentru mîntuirea noastră.

Dar abia s-a potolit întrucîeva tulburarea produsă de erezia lui Arie, și un alt eretic, Macedoniu, a răscolit din nou pe credincioși cu o învățătură greșită despre Sf. Duh. Împăratul Theodosie cel Mare s-a văzut și el nevoit să adune pe episcopi din nou într-un sinod „a toată lumea”. De data aceasta adunarea s-a ținut în Constantinopol, la anul 381, cu 150 Sf. Părinți. Cu cuvintele Sf. Scripturi s-a arătat cu deamănuntul greșelile noului eretic și ale celor ce i-au urmat și a restabilit înțelesul adevărat al dreptei credințe. Și sinodul acesta a întocmit pentru dreptcredincioși cinci articole despre Sf. Duh, Biserica, ș. a., pe care le-au adaus la cele șapte ale primului sinod. În felul acesta învățăturile de bază care formează Ortodoxia au fost cuprinse foarte pe scurt în Simbolul de Credință numit niceo-constantinopolitan (după locul unde s-au ținut sinoadele care l-au hotărît).

Acest Simbol de credință a devenit obligator pentru toți ortodocșii de orice neam, de orice cutoare a pielii, de orice limbă, din lumea întreagă și din toate timpurile. Fiecare credincios îl rostește cînd se roagă, Biserica ni-l repetă la toate serviciile religioase mai importante, îl auzim toți la Sf. Liturghie.

Sinodul al III-lea și al VII-lea ecumenic a pus sub afurisenie pe tot creștinul care ar cuteza să schimbe vreun cuvînt, sau să adauge sau să lase afară din cele hotărite în Simbolul Credinței de sinodul prim și al doilea ecumenic.

Se cuvine dar să rostim Simbolul credinței cu băgare de seamă și să cugetăm cu evlavie la cele cuprinse întru el.

gm

In tihna păcii

Vremea de pace este o petrecere în deplină liniște, o stare binecuvîntată de Dumnezeu, o trăire în bine. Această vreme dăruiește și întreține pretutindenea un belșug de bunuri, ajutînd ca oamenii să-și aibă viața cît mai deplină, la care sînt chemați. Omul, societatea își găsesc liniștea, fericirea, satisfăcîndu-și trebuințele trupesti și sufletești în această liniște a păcii.

În tihna păcii, omul trăiește nebîntuit de rele și copleșit de liniștire, din vremea prunciei pînă la bătrînețea sa.

Sub ochii mamei, pruncul doarme liniștit în căldura leagănului.

Copiii satului construiesc case din nisip, croiesc drumuri, aleargă cu cercul... Fetițele adorm păpuși pe patul așternut cu frunză de brustur sau se împodobesc cu lanțuri de păpădie!

Elevul, ca și tinărul, folosesc vremea păcii pentru învățatură și deprinderea unui meșteșug.

Săvîrșirea binelui se vede peste tot locul, unde omul harnic ostenește cu tragere de inimă la munca sa, recunoscînd tihna păcii în mulțumirea conștiinței sale.

Prin înlăturarea grijilor materiale și dreptul la odihnă, bătrînul pensionar își are și el pacea sa!

În tihna păcii, societatea înflorește, dînd vieții o nouă prospețime.

Frumosul și binele, progresul și îmbelșugarea, pășesc pe același drum, lăsîndu-se conduse de om pentru binele întregii omeniri.

Omul — mica celulă a marii societăți — prin munca sa împletită cu a celor din jur — în tihna păcii făurește fericirea societății. Societatea urcă în pace pe culmea înaltă a fericirii tuturor!

În tihna păcii — trăiesc și animalele.

Vara, în răcoarea munților, sare căprioara pe colțuri de piatră sură!... În salturi grațioase se grăbește printre brazi să ajungă la izvorul din poiană. Acolo — numai cînd fricoasa sălbătăciune e sigură de tihna păcii — își apleacă botul catifelat și soarbe cu sete apa rece și limpede a izvorului dlocotitor.

După o noapte lungă de iarnă cu ger tăios, lumina dimineții se răsfrînge peste satul cu rotocoale alburii de fum ce se înalță din fiecare cămin. Atunci în grădină se văd pe zăpada înghețată, urme de iepuri lingă vlăstarii de măr și de prun... Și urmele rozătorilor sînt dovadă despre tihna păcii din noaptea aceea cu pulberea de stele scilipitoare pe înaltul vînat al cerului.

Pacea este darul lui Dumnezeu sălășluind în noi.

Fiecare creștin convins de binefăcătoreea tihnă a păcii, e dator să lupte ca să se păstreze în lume acest mare dar al lui Dumnezeu și prin munca lui alături de munca tuturor — să facă pacea tot mai rodnică.

Pr. I. Buta

Un harnic cîntăreț

Colindînd, nu de mult, plaiurile Lăcăuțului, pe locurile unde Munții Vrancei dau mîna cu Munții Buzăului, la una din stînele presărate pe aceste încîntătoare goluri de munte, mi-a atras atenția o cărțuie pe care ciobanii o citeau cu mult interes și haz totodată. Cărțuția era „Povestea vorbii“ a lui Anton Pann, într-o ediție de masă, tipărită în ultimii ani.

Era și acesta un omagiu adus acestei „albine de folclorist“, acestei intrupări „din cele mai bogate și mai depline ale literaturii populare“, cum îl numește un condeier de-al nostru, acestui harnic cîntăreț de strănă. Căci, așa cum arată T. Arghezi ca și marele nostru istoric N. Iorga, „Anton Pann era cîntăreț de strănă înainte de toate“.

Învățătură multă nu avea, deși, printre altele, se crede că a audiat și cursurile lui Gheorghe Lazăr de la Sf. Sava, dar avea în schimb pe aceea „agonisită în experiențele unei vieți pline de mișcare, cu dese schimbări ale locului și în-deletnicirilor, multe observații făcute asupra oamenilor, asupra moravurilor și năraurilor lor“ — după cum arată T. Vianu. Căci, după cuvîntul aceluiași autor care a scris cuvinte calde despre A. Pann, „dacă urechea este atentă și mintea ascultătorului este subțire și prevenită, încît știe să distingă îndată vorba cu miez și cuvîntul de duh, învățătura omului poate deveni foarte întinsă și prețioasă“. Iar el „în ce părți de românmime n-a mers ca să adune comoara de cîntece, povești, snoave, zicale, cuvinte, credințe și datini ale poporului“ — cum se întreabă N. Iorga. De aceea și scrierile sale multe la număr, atît cele bisericești cît și cele literare mai ales, sînt direct mișcătoare, pline de învățături morale, de înțelepciune și cumînțenie, ca și poporul nostru din ale cărui comori sufletești s-a adăpat din plin.

Mai emană însă din lucrările sale, peste 100 la număr, o vibrantă dragoste față de poporul din care făcea parte și din ale cărui haruri s-a

împărtășit atît de mult, cît și față de Biserica noastră străbună, a cărei învățătură o cunoștea, se pare, destul de bine și pe care o servea cu vocea și pana sa neobosită. Căci „marea lui dragoste și marea lui mîndrie au fost întotdeauna muzica, întii cea bisericească, în slujba căreia a statut nu mai puțin de patru zeci și patru de ani, cîntînd condace și irmoase din copilărie pînă în cele din urmă timpuri ale vieții sale, și căreia i-a consacrat o mulțime de publicații“ (N. Iorga).

Ca o seamă de vlădici cu inimă care au luptat să introducă limba română în cultul nostru, A. Pann nu stă nici el nepăsător în fața stărilor de lucruri din acea vreme, cînd în multe biserici de-ale noastre se cînta în limba greacă de pildă și adesea pe melodii străine de sufletul credincioșilor noștri. Această situație îl făcea să arate „că nu este mai urît unui cîntăreț român decît a zice că nu poate sau nu știe a cînta românește; și nu este mai greu decît a se sluji cu cîntările unei limbi pe care el nu o cunoaște. Toți pretutindeni — continuă A. Pann — s-au obișnuit ca să cînte în biserică: catavasii, doxologii, heruvice, chinonice și altele, tot în limbă străină, și, neînvățînd sau neînțelegînd ce zic, sînt siliți să se pocească și pe sine și cîntarea cu pronunția zicerilor stravagante“. De aceea, cîntînd după cuviință ceea ce aparține altor neamuri, A. Pann îndeamnă la prețuirea deosebită a graiului și valorilor naționale, în astfel de cuvinte:

„Cîntă măi frate române, pe graiul și limba ta
Și lasă cele streine ei de a și le cînta.
Cîntă să-nțelegi și însuți, și cîți la tine ascult,
Cîntăște ca fieșcare limba și neamu-ți mai mult“.

Din astfel de motive, Anton Pann a depus un mare și lăudabil efort în a „români“, în a traduce și a prelucra multe din cîntările noastre bisericești, redînd nu numai sensul real al textelor, ci adaptînd și linia melodică a cîntărilor la textul românesc, pentru ca, în felul acesta, „cuvîntul lui Dumnezeu“ să fie auzit „în cîntă-

ture bine întocmită, ca să fie cu înțeles și cu dulceață în auzul ascultătorilor“ — după cum însuși ne spune în bogatele și instructivele pre-doslovii ale lucrărilor sale.

Cîntăreții bisericești, frații lui de cantorie, sînt îndemnați și ei să fie cu conștiința trează, cu toată luarea aminte la munca lor, învățînd „cu rîvnă“ cîntările și străduindu-se a le executa „liniștit, cucernic, mîngîios și dulce, ușor suind și ușor pogorînd“, neabătîndu-se „în niscai afdărături schimonosite, care sînt urite lui Dumnezeu și oamenilor“. De aceea, cîntăreții de strănă, ca și preoții slujitori de altfel, trebuie să-și modeleze vocea, să și-o stăpînească și să și-o conducă cu grijă, „căci nu e învățat cel ce știe numai să cînte și are glas lăudat, ci acela ce știe a-și purta glasul ca un instrumentar ascuțit și meșteșugit la degete“. În acest scop este necesar cît mai mult exercițiu, pentru că o cîntare sau o bucată oarecare „pe cît de mult se cîntă, pe atît de mult se îndulcește, ca și un fier, pe cît de mult se freacă, pe atît se lustruiește“.

Animat tot de dorința ca la strane să se cînte cît mai cald, mai plăcut și mai simțit, în versurile „Cîntărețul și baba“ de pildă, A. Pann combate îngîmfarea unor cantori, care, avînd oarecare voce, se consideră a-l întrece „pe Cucuzel“ și, uitînd că sînt în biserică, slobod din ei adevărate strigăte, ceea ce nu impresionează, precum socot aceștia, ci supără pe cei ce ascultă.

*

Scrierile sale „politicești“, cum le spune A. Pann, sau literare au și ele un vădit caracter moralizator. În aproape toate aceste scrieri Anton Pann urmărește să transmită o învățătură, o maximă, o îndrumare de viață pentru a învăța „pe oameni a fi harnici, blînzi, fără viciu, fără superstiții, primitori, darnici“ etc., cum spune un cercetător.

Iată de pildă în Povestea vorbii, despre care am amintit, diversele proverbe culese de el sînt grupate după afinități, „în capitolele unui adevărat tratat de morală practică“ (T. Vianu), cu teme ca acestea: Despre cusururi sau uriciuni; Despre vorbire; Despre minciuni și flecării; Despre nărauri rele; Despre beție; Despre lucrare; Despre învățătură, etc. Reținem doar cîteva idei:

Cînd vei să vorbești, la gură
Să ai lacăt și măsură.
Vezi birna din ochiul tău
Și nu vorbi p-alt de rău.

O limbă nestrunită poate face mult rău semenilor noștri: „De multe ori limba taie mai mult decît sabia“, sau: „Limba oase n-are și oase sfărîmă“.

Binele trebuie făcut de noi înșine, cu mînă largă, și nu trebuie lăsat să-l facă alții pentru noi:

Pînă trăiești fă-ți pomana,
Nu-ți sgîrci mina dușmana,
Că singur ce dai de sine,
Aceea vine cu tine.

Patima beției este dăunătoare, atît insului cît și societății. „De voiești să fii ca o sarcină societății, „umbra pămîntului“, fii bețiv, căci aceasta te va face netrebuincios, neajutat, greutatea tuturor și ție spre dărdpănare“.

Cartea intitulată Hristoitie cuprinde principii de conduită zilnică; este o carte a purtărilor bune, din care desprindem învățături ca acestea:

Adună-te totdeauna
Și te plimbă împreună
Cu oameni buni și cuminte,
Carii se poartă cu cinste.
Și te depărtează tare,
Să nu aibi amestecare
Cu oameni ce sînt din fire
Cu urită năravire.

(Continuare în pag. 4)

Prețul inimii bune și curate

Multe, nesfârșit de multe sînt frumusețile pămîntului. De la mititelul firicel de iarbă și pînă la falnicul stejar, de la plăpîndul ghiocel și pînă la înmîreșmatul trandafir, toate, în parte și laolaltă, ne încîntă ochii și ne umplu viața de bucurie. Dar minunatele pajiști cu flori de toate culorile, crîngurile și dumbrăvile cu păsări ci-ripitoare, pîraiele săltărețe cu ape cristaline sau fluvii curgînd a lene, munții semeți, pleșuvi sau cu codru des, colinele dulci sau mănoase la șesuri, nu sînt tot atîtea podoabe pe suprafața pămîntului? Cine le-ar putea cuprinde pe toate dintr-o singură privire?! Sau cine, chiar o viață

Un harnic cîntăreț

(Urmare din pag. 3)

O astfel de „nădăvire” este lingușirea, din care pricină Pann zice: „Fugi de lingușitori și de care te laudă în față și îți vorbesc tot pe plac, puindu-ți la greșeli capac”. Lingușirea deci este străină prieteniei adevărate.

Cumpătarea în toate este recomandată cu insistență, după zicala: „Cumpăna nepoate e bună la toate”. De aceea:

Mîncarea și băutura

Să nu-ți întrecă măsura.

Munca este pusă la loc de cinste, A. Pann însuși arătînd undeva că nu poate „șede fără lucru”, pentru că

Munca e blagoslovită

Cînd te ții de ea, ai pîlă.

Iar

Dumnezeu ajută omului bărbat

Carele îl roagă muncind neîncetat.

De aceea:

Nu lăsa să treacă ziua în deșert,

Dintr-însa nu pierde măcar nici un sfert.

Învățăături potrivite desprindem din scrisul lui A. Pann și asupra felului în care creștinul trebuie să înțeleagă și să practice de pildă postul: Post zicînd nu să-nțelege numai de a nu mîncă, ci și poruncile legii să ți a nu le călca.

Nemîncînd și făcînd rele, nu te poți tu mîntui, In zadar numai cu postul raiul vei nădăjdui.

Ci cînd postești, fă și bine, nu amăgi, nu fura, Nu pizmui, nu ucide, nu ocări, nu jura;

Să vorbești tot adevărul, minciuni să nu limbuiești,

Fugi de fleacuri și de vorbe nebune și nerozești

Cinstește pe fiecare, pe nimenea nu urî, Iartă greșelele altor, cu vorbe nu-i amări,

C-atunci postul îți ajută și atunci te mîntuiește, Atunci poți fără-ndoială creștin(ă) să te numești.

*

Opera lui Anton Pann este, precum știm, mult mai întinsă și mai variată. Asupra ei am zăbovit mai pe îndelete cu un alt prilej în coloanele acestei gazete (cf. Telegraful Român, nr. 43—44-1964). În cele de mai sus am relevat doar cîteva aspecte din munca sa de cîntăreț de strună și de fiu credincios al Bisericii noastre Ortodoxe, aspecte care, precum am văzut, nu-s de prisos nici astăzi unei frumoase viețuiri creștinești.

Alături de alte chipuri de seamă din trecutul poporului nostru, numele lui Anton Pann este scos și el, în anii noștri, tot mai mult la lumină.

Tipărirea lucrărilor sale literare — în întregime sau parțiale, în diferite ediții — este una din cinstirea pe care poporul nostru o aduce acestui om cu „multă minte, finețe și haz” — cum l-a numit pe drept cuvînt T. Vianu.

Gh. Papuc

întreagă de om, va fi în stare să înșire pe firul minții neasemuitele frumuseți ale naturii, pe care le-a lăsat Ziditorul, ca pe o zestre de preț, omului?! Mulțimea lor este ca nisipul mărilor și frunzele copacilor. Felurite și strălucitoare sînt ca stelele de pe bolta cerului. În toate și prin toate vedem nemăsurata bunătate a lui Dumnezeu, față de care noi — împreună cu Psalmistul — cu recunoștință și smerenie strigăm: Minunate și numeroase sînt lucrările Tale Doamne! Toate cu înțelepciune le-ai zidit (Ps. 104, 24).

Însă Dumnezeu a înzestrat nu numai lumea din afară, firea înconjurătoare, cu frumuseți deosebite, ci a împodobit și pe cea mai aleasă făptură a miinilor Sale, pe om, cu florile chipului Său, făcîndu-l asemenea Sieși. Căci, în sufletul omului se găsesc frumuseți asemenea celor din lume, care de asemenea vorbesc despre măreția și strălucirea Ziditorului. De aceea, pe bună dreptate, se poate spune că lumea mare, cu nesfârșitele sale frumuseți, este cuprinsă, se poate privi și se oglindește în lumea cea mică, adică în om.

Una dintre frumusețile sufletului omenesc este inima bună și curată, floare bineplăcută lui Dumnezeu și virtute mult prețuită pentru binefacerile pe care le împrăștie în lume și printre oameni.

Nu rareori auzim spunîndu-se despre cineva că are o inimă bună, atunci cînd persoana respectivă s-a arătat, prin faptele sale, un om săritor în ajutorarea semenului său aflat în necaz sau gata de orice jertfă pentru a ușura suferința unor dureri sufletești sau trupești ale apropiatului său.

O inimă bună este fața văzută a inimii curate, adevărată bogăție și izvor de frumuseți morale pentru viața noastră cea de toate zilele, care, prin ea, se umple de simțiri înalte și dorințe curate. Bunătatea inimii, ca dar al Sfîntului Duh (Gal. 5, 22—23), asemenea magnetului, atrage și cucerește. Lîngă ea, cei întristați sau abătuți găsesc alinare și încurajare, iar cei rătăciți sau striviți de valurile urii, îndreptare și sălaș. Pentru marea sa rază de acțiune și, mai ales, pentru însemnătatea ei în lucrarea de desăvîrșire morală a omului, un mare cuvîntător bisericesc din veacul nostru seamănă inima curată cu elementele cele mai de seamă ale vieții de pe pămîntul nostru. Inima curată este ca un pămînt roditor pe care cresc tot felul de pomi cu roade bogate sau bucate ale traiului, așa cum în inima creștinului cresc virtuțile cele mai alese. Încîntarea ce ne-o oferă o livadă cu pomi sau lanurile în pîrgă, ne-o împărtășește într-o măsură și mai mare sufletul împodobit cu inimă curată. Inima curată este ca un foc care curăță fierul de rugină și aurul de alte materii, pentru că ea, inima curată, cu focul ei, arde orice ispită și amăgire păcătoasă. Inima curată este asemenea cu apa curată care stîmpără setea și pe a cărei față lină se oglindește frumusețea cerului și strălucirea soarelui. Tot așa într-o inimă curată se răsfrînge cerul duhovnicesc, în care zărim pecetea frumuseții dumnezeiești, pecetea Duhului Sfînt. Inima curată se mai poate asemana cu aerul curat și luminos, pentru că așa cum soarele pătrunde cu razele sale prin aer, la fel și inima curată transmite lumina lui Dumnezeu cu toate darurile Sale. Toate aceste asemănări au darul să ne facă a înțelege că tot ce-i mai bun, mai frumos și mai luminos în om se naște într-o inimă curată.

Părinții duhovnicești, osîrdnici, nevoitori pe calea desăvîrșirii și a stîințeniei, au fost mereu eu luare amînte la păstrarea unei inimi curate,

numind-o trezvie. „Precum e cu neputință a trăi viața aceasta fără a mîncă și a bea, tot așa e cu neputință ca fără paza minții și curăția inimii, care este și se numește trezvie, să ajungă sufletul la o stare duhovnicească și plăcută lui Dumnezeu”, spune Isihie Sinaitul. Inima curată susține și întreține rugăciunea, pentru care motiv același sfînt părinte o aseamănă cu scara lui Iacob, deasupra căreia se află Dumnezeu și pe care umblă sfîntii îngeri, „căci șterge din noi tot răul. Ea taie vorbăria, ocărirea, clevetirea și toată lista relelor văzute, neîngăduind să fie lipsită, din pricina lor, nici măcar pentru puțină vreme de dulceața proprie”.

Inima bună și curată este ca o privire de mamă care pe toate le înțelege și le pătrunde. Acolo unde ea sălășluiește e liniște și bucurie. Acolo unde ea locuiește gîndul e slobod de păcat și orice răutate. Dar nu numai atât: în măsura în care e pavază neclintită împotriva tuturor amăgirilor deșarte este și călăuză sigură pe drumul binelui. Cugetarea prin ea se luminează și se încălzește. Oamenii, prin ea și cu suflarea ei se apropie unii de alții și se înfrățesc, căci marile idei și gînduri se nasc și trăiesc în oceanul inimilor curate.

Pentru binefacerile și bucuriile pe care le risipește în lume, inima curată se bucură de prețuire și cinstire din partea tuturor oamenilor, dar cea mai înaltă prețuire o primește de la Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos în cuvintele rostite pe Muntele Fericirilor: „Feriți-vă cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8).

Bunăvoirea între oameni și împărăția lui Dumnezeu se poate agonisi prin bunătatea și curăția inimii noastre. De aceea ne îndeamnă dumnezeiescul Apostol Pavel așa: „Urmăriți pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu” (Evrei 12, 14).

Minunată floare a sădit Dumnezeu în sufletul omului! Scumpă și sfîntă virtute este inima bună și curată! Să n-o lăsăm să se ofilească, nici vînturile păcatelor s-o strivească. Prin harnicie, prin muncă și rugăciune să-i păstrăm prospețimea cea dintîi, din vremea prunciei, pentru că: „Cel fecioresc e un inger printre oameni, e un mărgăritar printre pietre, ca un soare printre stele, ca un măslin încărcat cu roade în mijlocul unei păduri, ca și crinul între ierburi și ca porumbelul între păsări” (Sf. Grigorie de Nazianz).

De aceea, să ne silim să facem inima noastră, inima fiecăruia dintre noi, un porumbel alb, porumbelul păcii printre oameni și în lume, și, laolaltă cu proorocul, să ne rugăm așa: „Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele” (Ps. 50, 12).

Pr. Iuliu Al. Ișă

† Petru Circo

La 5 noiembrie 1965 a încetat din viața pămîntească preotul Petru Circo, în vîrstă de 86 ani. A păstorit cu vrednicie parohia Ighiu o jumătate de veac, fiind slujitor devotat al Bisericii Ortodoxe.

Preotul Petru Circo s-a născut în 1879 în comuna Șesuri-Brad, din părinți agricultori, care au avut trei copii.

A urmat școala în comuna natală, apoi la Brad și Năsăud studiile medii, iar teologia la Sibiu.

Slujba înmormîntării a fost săvîrșită de un sobor de preoți, în frunte cu P. C. Prot. Negrea Victor, care în panegiricul rostit a prezentat personalitatea și viața celui adormit.

Fie-i memoria binecuvîntată!

Pr. I. Dobrin